

67-72-40/2
всг 28.08.2017р

Голові разової спеціалізованої вченої ради СВР ДФ 35.052.016
у Національному університеті «Львівська політехніка»
доктору педагогічних наук, професору
Мукан Н.В.

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента, доцента кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування, Кучая Олександра Володимировича на дисертаційне дослідження Пукало Марії Ігорівни «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій», представленого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

1. Актуальність теми дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Інтеграція України до загальноєвропейського освітнього простору, кардинальні зміни на ринку праці потребують перегляду традиційних підходів до підготовки фахівців у галузі автотранспортного профілю та моніторингу ефективності здійснюваних заходів. Україна відкриває широкі перспективи для фахівців різних напрямів, натомість потребує не тільки високого рівня професіоналізму, але і готовності до формування професійної компетентності фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

Перед закладами освіти постає завдання підготовки фахівця, спроможного задовольняти запити нинішнього цифрового суспільства. Тому досліджувана Пукало Марією Ігорівною проблема формування професійної компетентності фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій є досить важливою та актуальною у процесі реформування сучасної системи освіти.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості». Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0116U004108).

Тема затверджена вченою радою Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 5 від 23.10.2017 р.).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки педагогічних умов реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

В основу формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій покладено такі методологічні підходи: особистісно орієнтований, компетентнісний, практико-орієнтований, системний, інтегративний, діяльнісний.

Принципами формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій обрано загальні (науковості; систематичності та послідовності; свідомості та активності; наочності; гуманізації; міцності засвоєння знань; відкритості та варіативності) та спеціальні (інноваційної діяльності; інформатизації; інтеграції методів навчання; практичної зорієнтованості; індивідуалізації; співробітництва).

Обґрунтовано професійну компетентність фахівців автомобільного транспорту, як сукупність загальних (базових) компетентностей, компетентностей щодо управління автотранспортними підприємствами (професійно-управлінської) та компетентностей щодо експлуатації та ремонту транспортних засобів (професійної), що формуються у процесі освоєння низки спеціальних дисциплін у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, у контексті стандарту професійної (професійно-технічної) освіти, робочих програм, освітніх програм.

Систематизовано впровадження в освітній процес підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобів інформаційних технологій, а саме: 3D моделювання, система дистанційного навчання Moodle, електронне навчання Prodiags, Prodiags/HMV-Systems, а також використання активних методів.

Проведено аналіз активних методів навчання у порівнянні з традиційними, що виявив істотну ефективність їх застосування. З'ясовано, що для фахівців автотранспортного профілю актуальною і корисною є програма Компас-3D. Завдяки AutoCAD можливе застосування елементарних графічних примітивів з метою одержання складніших об'єктів. T-FLEX CAD слугує професійною системою проєктування і 3D моделювання з винятковими параметричними перспективами. SolidWorks являє собою потужний інструмент для 3D моделювання та автоматизованого проєктування складних виробів різного призначення. Програмне рішення Autodesk Inventor пропонує професійні інструменти для 3D проєктування в машинобудуванні, підготовки робочої документації і моделювання виробів. Moodle надає можливість інсталяції освітніх ресурсів (навчальних матеріалів) і забезпечує засобами доступу до ресурсів та управління ними, комунікаційну взаємодію учасників освітнього процесу.

3. Нові факти, одержані здобувачем

Дисертацію презентує високий рівень наукової новизни, де автором вперше розроблено модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій та визначено педагогічні умови її реалізації (використання інформаційних технологій як засобу формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю з урахуванням вимог ринку праці; обґрунтування методологічних підходів та принципів розвитку базових, спеціальних та інтегральних компетентностей майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій; оновлення методів, форм та засобів навчання майбутніх фахівців автотранспортного профілю з огляду на досягнення нових інформаційних технологій); обґрунтовано формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій як педагогічну проблему, що сформувалися під впливом глобалізації освітнього простору, стрімкого розвитку інформаційних технологій та автотранспортної галузі; визначено основні цілі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій на основі методологічних підходів; розкрито структуру професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю на основі мотиваційного, діяльнісного, когнітивного, особистісного компонентів та визначено рівні сформованих компонентів професійної компетентності;

Уточнено зміст понять «професійна освіта», «професійна підготовка», «фахівець автотранспортного профілю», «компетентність фахівця автотранспортного профілю».

Набули подальшого розвитку положення про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі з урахуванням вимог роботодавців; про комплексне використання активних методів навчання у контексті формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом, і в цілому не викликає сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації. Дисертаційна робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (276 найменувань, з них 32 – іноземними мовами), 6-ти додатків. Загальний обсяг дисертації складає 272 сторінки, з них 188 сторінок основного тексту, який містить 26 таблиць та 24 рисунки на 20-ти сторінках.

Марія Ігорівна на високому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, визначила мету, завдання, методи дослідження.

Структура дисертації чітка. Усі частини дослідження спрямовані на досягнення поставленої мети. Логічний і послідовний план роботи простежує проблему формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження і його висновків обумовлені теоретико-методологічними позиціями. Методи наукового пошуку взаємодоповнюючі і чітко розписані у роботі.

Завдання, для реалізації яких автором проаналізовано значний масив психолого-педагогічної, наукової, навчально-методичної літератури, визначені відповідно до мети роботи. Відмітимо, що автор вміло узагальнює й систематизує дослідницький матеріал. Зміст дисертації побудований на потужній джерельній базі.

Об'єкт і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи.

Обсяг і зміст дисертації дозволяють зробити висновки про самостійність дослідження, його високий науковий рівень, професійну зрілість автора.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що отримані результати та матеріали: модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій, рекомендації щодо використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетентності можуть використовуватися у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі. Розроблений спеціальний курс «Інформаційні технології у формуванні професійної компетентності фахівців автотранспортного профілю» може застосовуватись майстрами виробничого навчання та викладачами дисциплін «Спеціальні технології» у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, викладачами дисциплін «Двигуни внутрішнього згоряння, автомобілі і трактори» у закладах фахової передвищої освіти та керівниками випускових кафедр у закладах вищої освіти у системі методичної роботи з метою розвитку педагогічної компетентності викладачів, залучених до підготовки фахівців автотранспортного профілю.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Львівського національного аграрного університету (акт про впровадження № 01-35-02-661 від 12.05.2020), Барського коледжу транспорту та будівництва Національного транспортного університету (довідка № 750 від 12.05.2020), Приватного закладу «Молодіжний навчальний центр ім. Святого Івана Боско» (довідка №2032 від 12.05.2020), Відокремленого структурного підрозділу «Львівський автомобільно-дорожній коледж Національного університету «Львівська політехніка» (довідка №01-11/82 від 13.05.2020), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка №1037 від 13.05.2020).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Результати дослідження можуть бути використані при розробці освітньо-професійних програм; удосконаленні методики формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій; при укладанні навчальних посібників та методичних рекомендацій з проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

Результати, матеріали, положення та висновки дослідження доцільно використовувати з метою розширення знань науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти в Україні під час викладання навчальної дисципліни «Професійна педагогіка».

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Марією Ігорівною проаналізовано стан теорії та практики формування професійної компетентності майбутніх фахівців засобами інформаційних технологій згідно з вимогами сучасного ринку праці у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти та проведено цілісний аналіз поняттєво-категорійного апарату у контексті уточнення понять «професійна компетентність», «фахівець автомобільного транспорту», «засоби інформаційних технологій». Показано, що спостерігаються такі тенденції розвитку ринку праці, як збільшення попиту на працю інформаційного типу і в сфері обслуговування; зростаюча потреба у працівниках, так званих, актуальних ринкових професій; підвищення попиту на висококваліфікованих працівників традиційних професій, які здатні виробляти конкурентоспроможну продукцію; зниження потреби у некваліфікованих робітниках. Визначено основні цілі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

Цінним є розроблення моделі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій з такими структурними блоками: цільова складова (мета); методологічний блок; теоретико-педагогічний блок; практико-емпіричний блок; результативна складова (очікуваний результат). Обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців засобами інформаційних технологій.

Систематизовано впровадження в освітній процес підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобів інформаційних технологій.

Представлено планування, організацію та етапи проведення експерименту підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій, проведений аналіз результатів експериментального дослідження; реалізовано констатувальний, та формувальний етапи експерименту та здійснено аналіз отриманих даних; здійснено статистичну перевірку

достовірності результатів експериментального дослідження. Порівнюючи дані, отримані у процесі експерименту, авторка висновує про підвищення рівня сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій внаслідок впровадження запропонованої сукупності педагогічних умов, що підтверджує гіпотезу дослідження.

Визначено перспективні напрями подальших педагогічних досліджень.

Виклад матеріалу в дисертаційній роботі логічний та послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Текст дисертації є завершеним і цілісним.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дисертацію, висловимо окремі міркування, що вимагають окремих уточнень і пояснення.

1. На наш погляд, доцільно було б більш детально проаналізувати практичну підготовку під час формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю.

2. Бажано було б у дисертації більш ґрунтовно висвітлити передовий педагогічний досвід закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

3. У змісті дисертації на недостатньому рівні охарактеризовано зарубіжний досвід підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю.

4. Доцільним було б розкласифікувати компетентності для підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, фахівців у закладах фахової передвищої освіти та бакалаврів і магістрів автомобільного транспорту у закладах вищої освіти.

5. У дисертації, мало уваги приділяється зв'язку між компетентністю та готовністю до трудової діяльності на автомобільному ринку праці.

6. Робота не позбавлена граматичних, орфографічних, стилістичних огріхів і помилок.

Зазначені побажання не понижують високу оцінку дисертації і мають дискусійний характер.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Текст дисертаційної роботи, повно відображений в опублікованих працях здобувачки. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 20-ти працях (з них 11 одноосібні): 5 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних (з яких 1 – у виданні, що водночас включене до переліку наукових фахових видань України, 1 – у періодичному фаховому виданні іншої держави); 5 статей у наукових фахових виданнях України; 1 стаття в іншому виданні України; 9 праць апробаційного характеру. Публікаціям притаманний конкретний і ціннісний характер, вони чітко аргументовані.

